

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Vtrum charitas possit diminui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. XXIIII.

¶ Super Questionis vigesimquarte Articulum decimum.

In articulo 10. omisis 8. & 9. dubium occurrit: quomodo peccatum mortale effectum tollit charitatem, cum charitas a solo Deo sit effectiva, & ab eodem solo effectiva conseretur. Cetero quoque dicuntur, quod peccatum mortale corruptum charitatem demeritorie. Author autem in litera dicit, quod dubius modis scilicet effectiva, & demeritorie.

¶ Ad hoc dubium dicuntur, quod charitas finitum dubio corruptum a quilibet peccato mortali, & non solum demeritorie. Modus autem est in artiendo compositionem ex anima & charitate ex parte subiecti, efficiendo in eodem dispositionem contrariam charitatis.

¶ Ad cuius evidenter facio, quod quemadmodum in naturalibus anima rationalis a solo Deo sit in corpore: & tamen quia compositionem ex anima rationali & corpore ex parte subiecti, subiacet agere naturali, pura, ignis, cum ignis agendo in corpus humanum efficit tantum calorem, ut contrarietur passioni animae in corpore: ignis effectus dicitur expellere animam a corpore: & si in ipsa expulsione anima defineretur esse, ignis non solum diceretur esse, tamen expellere animam a corpore, sed corrumpere ipsam.

AD DECIMVM sic procedit. **A**utor. Videtur, quod charitas possit diminui. **A**RTICVLVS X.

Vtrum Charitas possit diminui.

¶ D. DECEMVUM sic procedit. **A**utor. Videtur, quod charitas possit diminui. **A**RTICVLVS X.

¶ Ad obiectum autem ex dicto communice dico, quod videor experiri dictum Arifl. in 2. Metaphysica, quantum vim habet coniunctio. Ex dictis animantibus confititur, quod peccans mortaliter, videtur, non solum demeritorie perdere charitatem: sed si et pro extristum merito, vel demerito, ex ipsa contrarie ad charitatem expellit charitatem ab anima, a per hoc corruptum ipsam effectus. Et tamen quia aliud multos vox ignorante videtur intulisse, negare videtur id, quod si diligenter persicerent, docent similibus, quia in effectu expellente animam rationalem a corpore, & in effectu apponente obitaculum inter aerem, & corporis illuminans cundem.

¶ In cod. ar. 10. dubium occurrit circa illud, Quantitas charitatis, quam habet in comparatione ad obiectum proprium minus non

potest sicut nec augeri, ut supra dictum est. Vnde hoc contrarii supradictis, quod charitas augeri potest esse. Ad hoc dicitur, quod author hoc loquutus de quantitate non habet charitas per comparationem ad obiectum, sed est diligibile. Hanc enim quantitatem in predictis

sunt diminuiti. Contraria nata sunt fieri circa idem: sed augmentatione, & diminutione sunt contraria, cum ergo charitas augatur, ut dictum est supra, videetur etiam quod posse sit diminutum.

G

¶ 2. Præt. August. 10. Confess. ad Deum loquens dicit. Minus te amat, qui tecum aliquid amat. Et in libr. 83. ¶ q. dicit, quod nutrimentum charitatis est diminutio cupiditatis. Ex quo videatur, quod etiam econuerio augmentatione cupiditatis sit diminutio charitatis: sed cupiditas, qua amatur aliquid aliud, quam Deus, potest in homine crescere, ergo charitas potest diminui.

¶ 3. Præt. August. 10. Confess. super Gen. ad literam. Non haec Deus operatur in hominem in iustificando cum, ut si abscesserit, maneat in absentia quod facit. Ex quo potest acceperit, quod eodem modo Deus operatur in homine, charitatibus meus conseruando, quo operatur primo, ei charitatem infundendo: sed in prima charitatem infusione minus se præparanti Deus minore charitatem infundit, ergo etiam in conservacione charitatis minus se præparanti minorem charitatem conseruat, potest ergo charitas diminui.

SED CONTRA est, quod charitas in Scriptura ignis comparatur, sicut

I alunde pot procedere, pura, quia inest a natura, et non agentem. Et propterea alterum contrarium manifestum. Sic autem est proposito, quod charitas quando in anima est, non quod augustinus, sed eandem propter dimidiatum quod dicitur, quod dona Dei, & ex parte nostra nulla invenimus nisi ad diminutionem, ideo dimidiatum non potest esse, sed sic reducibilis ad actum absolute, & semper in actu, ut iam Dei & ipsius charitatis latitudine possit esse.

¶ In eodem ar. 10. in reipropione ad secundum deum, in eodem circa illud, Quod enim in pecaminis nostris propter Deum amat, habita, & non acta, sed etiam quia amans declarationem in post hunc fuisse determinata, nec actum illam propter Deum, ipsa patitur, incedunt ordinare illam in Deum. Ex confirmatione illam, quia tale amabile non est amabile propter Deum, ac actum, nec habitu amat propter Deum.

¶ Ad hoc dicitur, quod dubium procedit ex hoc, quod significat amari habitu propter Deum. Pro cuius causa consideranda est, quod inter amare actu vel virtute, et non propter Deum. Nam amare actu propter Deum ad aliquid ratio referre amorem illum in Deum, quod in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

¶ Non invenimus, quod amare actu propter Deum, in anima est, & considerare illud esse propter C. Crisp. & videtur, dassili elemosynam. Amare autem virtute, est ratione, in eadem ad Deum operari propter Deum, et non propter Deum.

quoniam dicens, hēt habebit, qd̄ Deus amabit, qd̄ ip̄e: ita nū illud eft dicere, amab̄ hoc habet pp Deum qd̄ habere habūm, quo pp Deum hoc amabit.

R E S P O N S U M . Dicendū, qd̄ quantitas charitatis, quam hēt in comparatione ad obicitum, p̄priū, mihi nō p̄t sicut nec augeri, vt supra dictum est. Sed cum augeatur fīm quātitatem, quam hēt per comparationem ad subiectū, hic op̄t pot̄ considerare, utrū ex hac parte diminui possit. Si aut̄ diminuat, oportet qd̄ vel diminuitur per aliquem actum, vel per solā cestatiōnē ab actu. Per cestationē quidē ab actu diminuuntur virtutes ex actib, acquisita, & quandoq; etiā corrūptū, ut supra * dictū est.

Vnde de amicitia Phil. dicit in 8, ¶ Ethic. qd̄ multas amicitias inappellatio loſtū: nō appellare animūcum, vel nō colloqui ei. Sed hoc iō est, qd̄ cōfervatio vniuersitatis, rei dependet ex sua cā. Causa aut̄ virtutis acquisitae est actus humānus: vnde celsantib. humanis actibus virtus acquisita diminuitur, & tandem totaliter corrumpitur. Sed hoc in charitate locum non hēt: quia charitas nō cauſatur ab humanis actib, sed solum a Deo, vt supra * dictum est. Vñ relinquit, & tēt cōfante actū, qd̄ hoc nec diminuitur nec corrumpitur, si defecit peccatum in ipsa cestatione. Relinquit ergo qd̄ diminutio charitatis non posſit cauſari, nisi uel a Deo, vel ab aliquo peccato.

A Deo quidē nō cātūr alius defectus, in nobis, n̄i per modū pœnae, s̄m qd̄ subtrahit gratia in pœna peccati. Vñ nececi cōpetit di minuere charitatem, n̄i ḡ modū pœnae: pœna aut̄ debetur peccato. Vñ relinquitur, qd̄ si charitas diminuitur, qd̄ causa diminutio eius sit peccatum vel effectus, uel meritorie. Neutro autem modo peccatum mortale diminuit charitatem, sed totaliter corrumpit ipsam, & effectus, quia omne peccatum mortale contraria charitati, vt infra * dicet; & ēt meritorie, quia peccando mortaliter aliquid cōtra charitatem agit, dignū est, ut Deus ei subtrahat charitatem. Similiter ēt nec per peccatum veniale charitas diminuit p̄t neq; meritorie. Effectus quidē, n̄o quia ad ipsam charitatem nō attingit. Charitas n̄ est circa finem ultimum: veniale aut̄ peccatum est quodam inordinatum circa ea quae sunt ad finem. Non autem diminuitur amor finis ex hoc, qd̄ quis inordinatum aīquā cōmittit circa ea, quae sunt ad finem: sicut aliq̄ cōtingit, quod alii infirmi, muli amantes sanitatem, inordinatum tū se h̄nt circa diez observationem. Sicut ēt in speculatius scientis fallax opinions circa ea, que deducuntur ex principiis, non diminuunt certitudinem principiorum. Similiter ēt veniale peccatum non meretur diminutionē charitatis. Cum n̄ aliquis delinquit in minori,

illud Can. 8. Lampades eius, charitatis, lampades ignis atq; flaminum: sed ignis quādiu manet, semper ascendit ergo charitas quādiu manet, ascendere p̄t, sed descendere ī diminui non potest.

R E S P O N S U M . Dicendū, qd̄ quantitas charitatis, quam hēt in comparatione ad obicitum, p̄priū, mihi nō p̄t sicut nec augeri, vt supra dictum est. Sed cum augeatur fīm quātitatem, quam hēt per comparationem ad subiectū, hic op̄t pot̄ considerare, utrū ex hac parte diminui possit. Si aut̄ diminuat,

oportet qd̄ vel diminuitur per aliquem actum, vel per solā cestatiōnē ab actu. Per cestationē quidē ab actu diminuuntur virtutes ex actib, acquisita, & quandoq; etiā corrūptū, ut supra * dictū est.

Vnde de amicitia Phil. dicit in 8, ¶ Ethic. qd̄ multas amicitias inappellatio loſtū: nō appellare animūcum, vel nō colloqui ei. Sed hoc iō est, qd̄ cōfervatio vniuersitatis, rei dependet ex sua cā. Causa aut̄ virtutis acquisitae est actus humānus: vnde celsantib. humanis actibus virtus acquisita diminuitur, & tandem totaliter corrumpitur. Sed hoc in charitate locum non hēt: quia charitas nō cauſatur ab humanis actib, sed solum a Deo, vt supra * dictum est. Vñ relinquit, & tēt cōfante actū, qd̄ hoc nec diminuitur nec corrumpitur, si defecit peccatum in ipsa cestatione. Relinquit ergo qd̄ diminutio charitatis non posſit cauſari, nisi uel a Deo, vel ab aliquo peccato.

A D. T E R T I U M . Dicendū, qd̄ in infusione charitatis requiri motus liberi arbitrii, sicut supra * dictū est. Et iō illud, qd̄ diminuit intentionē liberi arbitrii dispositio operatur ad hoc, quod charitas infundēda sit minor. Sed ad conseruationem charitatis non requiritur motus liberi arbitrii, alioquin non remaneret in dormientibus. Vnde per impedimentum int̄ficio n̄ motus liberi arbitrii, non diminuitur charitas.

A R T I C Y L V S X I .

Vtrum Charitas semel habita posſit amitti.

A D. V N D E C I M U M . Sic proceditur. Vñ, quod charitas semel habita non posſit amitti. Si n̄ amittit, non amittitur nisi propter peccatum: sed ille qui habet charitatem, non potest peccare. dicitur, n. i. loā. 3. Omnis n̄ qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quia semel ip̄s in eo natus: & nō p̄t peccare, qm̄ ex Deo natus est. Charitatem autem non habēt, n̄i filii Dei. Ipsa n̄ est quā distinguit inter filios regnū, & filios p̄ditionis, ut Aug. * dicit in 15. de Trin. ergo ille qui habet charitatem, non potest can amittere.

¶ 2 Præt. Aug. dicit in 8. de Trin. qd̄ dilectio si non est vera, dilectio dicenda non est: sed sicut ip̄s ēt dicit in epist. ad Iulianum comitum, Charitas quae deficebit p̄t, numquā uera fuit, ergo neq; charitas fuit. Si ergo charitas semel habetur, numquā amittitur.

¶ 3 Præt. Greg. dicit in homil. P̄tecoles, quod a mori Dei magna operatur, si est: si desinit operari, charitas non est: sed nullus magna operando amittit charitatem. ergo si charitas inuit, amittit non potest.

¶ 4 Præt. Liberum arbitrium non inclinatur ad pec-

catum, n̄i per aliquod motuum ad peccandum: sed charitas excludit omnia motua ad peccandum, & amorem sui, & cupiditatem, & quicquid aliud huimodi est ergo charitas amittit non potest.

S E D C O N T R A . est, qd̄ dicitur Apoc. 2. Habeo ad

uerum te pauca, quod primā charitatē reliquisti.

R E S P O N S U M . Dicendū, qd̄ per charitatē Spiritus sanctus

in nobis habitat, ut ex supra * dictis patet. Tripliceret ergo

In corp. ar.

Art. 3. ad. 1.
& 1. 2. que.
113. art. 3.

In corp. ar.

Art. 3. ad. 1.

1. 2. 3. 4. q.

1. 2. 3. 4. q. 1.

2. Et 4. con-

tra cap. 69.

art. 12.

art. 12.